

Kosowo jako suwerenne państwo

*Mojej ukochanej i dzielnej córeczce Martusi,
która właśnie skończyła roczek*

Patrycja Marcinkowska

Kosowo jako suwerenne państwo

TEORIA I PRAKTYKA

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2016

Recenzja:
dr hab. Jacek Wojnicki, prof. UW

Redaktor prowadzący:
Michał Zgutka

Redakcja i korekta:
Jerzy Lewiński

Projekt okładki:
Maryna Wiśniewska

Zdjęcia na okładce:
Patrycja Marcinkowska

Zdjęcie autorki:
Karl Heinz Wedhorn

Copyright © by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o., Warszawa
Copyright © by Patrycja Marcinkowska

**Publikacja została sfinansowana ze środków Narodowego Centrum Nauki
na podstawie decyzji nr 4537/B/H03/2011/40**

ISBN 978-83-7383-812-3

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Wiślana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa
tel./fax 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (*Stanisław Beczek*)
Druk i oprawa: Mazowieckie Centrum Poligrafii, Marki

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wstęp	13
1. Suwerenność zewnętrzna	23
1.1. Kosowo pod administracją ONZ	23
1.2. Plan Ahtisaariego a przyszły status Kosowa	26
1.3. <i>Deklaracja niepodległości</i> i konstytucja a obecność międzynarodowa w Kosowie	29
1.4. Instytucje międzynarodowe po ogłoszeniu niepodległości jako zewnętrzny czynnik ograniczający suwerenność Kosowa	31
1.4.1. ICR – międzynarodowy przedstawiciel cywilny oraz ICO – Międzynarodowe Biuro Cywilne	32
1.4.2. EUSR – specjalny przedstawiciel Unii Europejskiej	33
1.4.3. Misja Tymczasowej Administracji Organizacji Narodów Zjednoczonych w Kosowie	34
1.4.4. EULEX – Misja Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie	37
1.4.5. OBWE	39
1.4.6. NATO/KFOR	39
1.5. Mozaika i legitymizacja instytucji międzynarodowych i ich wpływ na suwerenność Kosowa. Konkluzje	41
1.6. Republika Kosowa jako aktor stosunków międzynarodowych i implikacje dla suwerenności państwa	46
1.6.1. Główne kierunki polityki zagranicznej Kosowa	49
1.6.2. Szczególne relacje z Albanią i Turcją	50
1.6.3. Relacje z państwami powstałymi po rozpadzie Jugosławii	52
1.6.4. Członkostwo Kosowa w organizacjach międzynarodowych	52
1.7. Symboliczne atrybuty państwowości	60
1.7.1. Symbole państwowe Kosowa	60
1.7.2. Krajowa domena internetowa i dyplomacja cyfrowa	64
1.7.3. Członkostwo w ITU i kierunkowy numer telefoniczny	65
1.7.4. Problem samochodowych tablic rejestracyjnych	67
1.8. Stanowisko Serbii wobec niepodległości Kosowa	68

2. Suwerenność wewnętrzna wyzwaniem dla kosowskiej państwowości	73
2.1. Elity i partie polityczne jako element suwerenności wewnętrznej	74
2.1.1. Historyczna legitymizacja elit politycznych i jej konsekwencje	74
2.1.2. Finansowanie partii politycznych	76
2.1.3. Charakterystyka głównych partii politycznych	77
2.2. Stabilność mechanizmów demokratycznych wyzwaniem dla suwerenności państwa	82
2.2.1. System wyborczy i jego konsekwencje	82
2.2.2. Nieudane próby reformy systemu wyborczego	85
2.2.3. Wybory parlamentarne w okresie 2001–2010	85
2.2.4. Wybory parlamentarne z 2014 r. i ich konsekwencje	87
2.2.5. Wybory prezydenta Kosowa	89
2.3. Funkcjonowanie niezależnych instytucji kontrolnych i regulacyjnych	91
2.4. Administracja publiczna w Kosowie	95
2.4.1. Podstawowe słabości administracji publicznej	95
2.4.2. Słabości systemu zamówień publicznych	97
2.5. Praworządność	100
2.5.1. Historyczne determinanty praworządności w Kosowie	101
2.5.2. Wymiar sprawiedliwości	103
2.5.3. Kosowska Policja	111
2.5.4. Problem współpracy instytucjonalnej policji i prokuratury a funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości	114
2.5.5. Korupcja i przestępczość zorganizowana	116
2.6. Kosowskie Siły Bezpieczeństwa a suwerenność państwa	119
2.6.1. Kosowskie Siły Bezpieczeństwa	119
2.6.2. Projekt utworzenia Sił Zbrojnych Kosowa	121
2.7. Zarządzanie granicami zewnętrznymi Kosowa	125
2.7.1. Policja Graniczna Kosowa	125
2.7.2. System Zintegrowanego Zarządzania Granicami	127
2.7.3. Współpraca międzynarodowa	129
2.7.4. Stanowisko Serbii i kosowskich Serbów	130
3. Suwerenność wewnętrzna a integralność terytorialna i ochrona mniejszości narodowych	133
3.1. Efektywność władzy i integralność terytorialna. Problem północnego Kosowa	133
3.1.1. Problem zwierzchnictwa terytorialnego. Mozaika instytucji sprawujących jurysdykcję na północy	135
3.2. Wymiar sprawiedliwości w północnym Kosowie	146
3.2.1. Wymiar sprawiedliwości po <i>Deklaracji niepodległości</i>	146
3.2.2. <i>Porozumienie brukselskie</i> z 2013 r. i jego realizacja	149
3.2.3. Porozumienie z lutego 2015 r.	150

3.2.4. Stowarzyszenie/Wspólnota Gmin Serbskich w Kosowie: decentralizacja Kosowa potencjalnym rozwiązaniem problemu północy Kosowa	152
3.3. Ochrona mniejszości narodowych	157
3.3.1. Struktura narodowościowa Kosowa	157
3.3.2. Ramy prawne obywatelstwa i społeczności	158
3.3.3. Konstytucja Kosowa a ochrona mniejszości narodowych. Teoria i praktyka	164
3.3.4. Reprezentacja w instytucjach państwowych	166
3.3.5. Języki mniejszości i edukacja w językach mniejszości	168
3.3.6. Wolność poruszania się i problem własności	169
4. Suwerenność ekonomiczna Kosowa	171
4.1. Wpływ konfliktu z lat 1998–1999 na sytuację gospodarczą Kosowa . . .	172
4.2. Zagraniczna pomoc gospodarcza	173
4.3. Przyjęcie euro jako oficjalnej waluty	175
4.4. Kondycja kosowskiej gospodarki jako czynnik ograniczający suwerenność państwa	178
4.4.1. Sytuacja gospodarcza po uzyskaniu niepodległości	178
4.4.2. Inwestycje zagraniczne	179
4.4.3. Liberalizacja handlu zagranicznego i jej konsekwencje	182
4.4.4. Transfery od diaspory (przekazy migrantów)	184
4.4.5. Bezrobocie i ubóstwo	186
4.5. Kwestie własności i prywatyzacja	187
4.5.1. Własność prywatna	188
4.5.2. Prywatyzacja	195
4.5.3. Dostęp do zasobów: energia elektryczna	197
4.5.4. Dostęp do zasobów: woda pitna	203
4.5.5. Dostęp do zasobów: kompleks górniczo-hutniczy Trepça w Mitrovicy	207
4.6. Kosowska Służba Celna	210
Zakończenie	217
Bibliografia	221
Indeks osób	252